

Szerzetesi és papi munkadokumentum

I. SZERZETESI ÉS PAPI ÉLET

Teológiai felvezetés

Katolikus egyházunk egyik jellegzetessége, hogy a megkereszteltek között különböző hivatások valósulnak meg aszerint, ahogy a Lélek adományait bőkezűen osztja. Az Újszövetség szerint az egész választott nép királyi papság: „(Jézus Krisztusban) a hívők valamennyien szent és királyi papsággá lesznek, Jézus Krisztus által lelki áldozatokat mutatnak be Istennek, és annak erőt hirdetik, aki a sötétségből meghívta őket csodálatos világosságára. Nincs tehát olyan tag, akinek ne volna része az egész test küldetésében, hanem mindegyiknek szentül kell tisztelnie szívében Jézust, s prófétai lelkülettel kell tanúságot tennie Jézusról” (*Presbyterorum Ordinis* 2).

Ebben a választott népben vannak azonban olyan keresztények, akiket Jézus Krisztus külön hív, hogy életüket különös módon neki és az Isten népének szenteljék. Őket nevezzük papoknak és szerzeteseknek.

Az egyháznak külön szentsége van erre a hivatásra: az egyházi rend szentsége. Ennek három fokozata van: diakónus, szolgálati papság és püspöki szolgálat.

Az egyházi rend szentségében megélt élet alapja Isten szerető meghívására, az emberek krisztusi szolgálatára szabadon kimondott igen. Ezt a szolgálatot teszik hatékonyabbá a papi ígéretek (engedelmesség, nőtlenség; az egyházmegyes papok esetében nem büntetendő például az evangéliumi tanácsok közül a szegénység nem megtartása, annál inkább a nőtlenség és az engedelmességi ígéretek megszegése).

A papi és a szerzetesi hivatás egy hosszú folyamat eredménye és életre szóló küldetés. Születése egy nagy titok, az isteni működés eredménye, aki minden korban és nemzetben embereket, férfiakat és nőket, szólít meg, hogy kövessék őt.

A papi és szerzetesi élet egyik jellegzetessége, hogy az egyházmegyes papok nőtlenségben élnek, a szerzetesek pedig az Isten országáért lemondanak a családi életről és a tisztaság fogadalmá szerint élnek. Mindez azt jelenti, hogy az Istennek szentelt személyek szabadon és osztatlan szívvel a közösség szolgálatára küldött személyekként élnek és szolgálják, bátorítják Isten népét, a rájuk bízottakat. Érdekes volna most a zsinat kapcsán megnézni, egyházmegyénk hívei hogyan vélekednek a papi cölibátusról, egy olyan témáról, amely egyházmegyénk helyzetére vonatkozóan nem annyira releváns, de a világegyházban, főleg a paphiány és a papok elmagányosodása, túlterhetsége miatt nagy téma, és így mi is gondolkodhatunk róla.

1. *Fontos-e a cölibátus az egyházmegyes papok számára?*
2. *Többet tudnak-e nyújtani a közösségnek a cölibátusban élő papok?*
3. *Látják-e a papjainkon a magányosság jeleit?*
4. *Látják-e a pap egyedüllétének az értelmét?*
5. *Mit tehetnek a hívek, hogy ne érezzék magukat magányosnak papjaink, szerzeteseink?*
6. *Ismer-e boldog papokat és szerzeteseket? Mi jellemzik őket?*

7. *Hogyan állnak ahhoz, ha a pap vagy szerzetes „párkapcsolatban” él, és ahhoz, ha javakat halmoz magának?*

Régebben a papi életet az elkülönítettség jellemezte. Félő tisztelettel vették körül a papot, és csak „hivatalos” dolgok miatt merték zavarni. Napjainkra a pap megszűnt társadalmilag kivételezett személy lenni, de a kellő tiszteletet híveink ma is megadják.

A kilencvenes évek rendszerváltásával megszorodott a papok munkája. Munkaterületük már nemcsak a templomra korlátozódik, hanem kiterjed az iskolára és a közélet egyes területeire is.

8. *Jó-e, ha papjaink politizálnak?*
9. *Szociális feladatokkal foglalkozzanak-e?*
10. *Legyenek-e aktívak a közélet fontosabb kihívásainak megoldásában (pl. szegénység leküzdésében, korrupció ellenes tevékenységben, stb.)?*

Helyzetkép

Egyházmegyénk területén ma tizenhét aktív egyházmegyés pap, négy szerzetes pap, egy férfi szerzetesestvér, két állandó diakónus és öt szerzetesnővér él. Két papunk külföldön dolgozik. Ezen felül négy vendégpapunk van: egy görögkatolikus és egy szerzetes. Két egyházmegyés papunk és egy szerzetes pap nyugdíjas.

11. *Mi a véleménye: elég-e ezeknek a papoknak és szerzeteseknek a száma?*
12. *Hogyan lehetne jobban megvalósítani a papok jelenlétét plébániáinkon, közösségeinkben?*
13. *Jó-e, ha van helyben lakó pap?*
14. *Miért jó, ha van helyben lakó pap? Mit nem tudnak a hívek egyedül megtenni?*
15. *Nagyobb-e a veszély, hogy elfelejtjük a hitünket, ha nincs pap a közösségben?*
16. *Tudnak-e papjaink és szerzeteseink dolgozni a világiakkal?*

A II. Vatikáni Zsinat és az utána megjelenő dokumentumok egyaránt ajánlják a „*vita communis*” gyakorlását. Ez azt jelentené, hogy papjaink (többen) egy helyen laktának, és onnét látnák el a plébániáikat. Nálunk ez még nemigen van gyakorlatban, de elképzelhető volna.

17. *Méltó körülmények között laknak-e papjaink és szerzeteseink?*

II. HIVATÁSGONDOZÁS

Teológiai felvezetés

A hivatást/meghívást Isten adja (vö. *Jer 1,4-5; Jn 15,16*). A papi hivatás misztérium. Kezdeté Jézus szava: „Jöjj, kövess engem!” Jézus maga buzdít a hivatásokért való imádkozásra is (*ld. Lk 10,2*).

Az egyház folytatja Krisztus művét abban is, hogy olyan körülményeket teremt, amelyek lehetővé teszik az Isten hívásának a felismerését, tisztázását és elfogadását. „A papi hivatás mindig emberi közvetítést igényel. Kiváltságos közvetítője az egyház: benne és érte kapja minden pap a meghívást.” (Papi Direktórium 34)

A hivatásgondozás mintája a 12 apostol meghívása és azon belül az apostolok „hívás-továbbítása”: András apostol „elvitte Jézushoz” Pétert (vö. Jn 1,40-42). Másrészt a hivatás szabad elfogadást igényel. Jézus ezt sem erőlteti (ld. Mk 10,21-22).

Minden keresztény a keresztség szentségéből kifolyólag arra hivatott, hogy támogassa a hivatásgondozást: „A hivatások ébresztése az egész keresztény közösségre tartozik” (Optatam totius 2). Ebben mindenkinek megvan a saját részfeladata. Az ima a hivatásgondozás első és legfontosabb lépése. Jézus szavai lebegnek a szemeink előtt: „Ezek után az Úr kiválasztott más hetvenkettőt, és elküldte őket kettesével maga előtt minden városba és helységbe, ahová menni készült. Így szólt hozzájuk: „Az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérjétek hát az aratás urát, küldjön munkásokat az aratásra.” (Lk 10, 1-3)

Szervezett formában a hivatásgondozás első számú felelőse a püspök. A püspöknek a hivatásokért való felelősségében osztoznak a papok. Nekik kell felfedezniük a hivatást a fiatalokban, és aztán támogatniuk. A papok és szerzetesek számára a hivatásgondozás legegyszerűbb és leglényegesebb módja: úgy élni saját hivatásukat és szolgálatukat, hogy abból az öröm, a remény és a szeretet sugározzék. Ez minden kor fiataljai számára vonzó. A prédikációkban is ajánlatos gyakrabban szólni a papi és szerzetesi hivatás nagyszerűségéről.

Helyzetkép

A hivatásgondozás a családban kezdődik, hiszen legelőször a családban ismerheti fel minden fiatal az őt szerető és meghívó Istent. Egyes felmérések szerint a mai családok inkább visszatartják gyermekeiket a hivatás vállalásától, mintsem hogy segítenék. Biztos az is, hogy a családokban gyengülő vallásosság is ott van a hivatások csökkenésének hátterében.

18. *Mi a tapasztalat nálunk: segítik-e, vagy ellenzik a szülők a gyermekeik hivatás melletti döntését?*

19. *Teszünk-e valamit annak érdekében, hogy hivatások születhessenek a családjainkban vagy közösségeinkben?*

20. *Ismerjük-e az első szombat gyakorlatát (Mária közbenjárásával hivatásokért imádkozni), és a szervezett ima-délutánok szokását?*

21. *Mennyire fontos a papok és szerzetesek tanúságtétele, hogy hivatások születhessenek?*

22. *Fontos-e a hivatások felfedezésében a ministrálás?*

A születendő és felfedezett hivatást nevelni kell, hogy elérhessen ahhoz a ponthoz, hogy tudatosan egy életre vállalhatóvá váljon.

III. PAPIKÉPZÉS

Teológiai felvezetés

Jézus kiválasztotta a tizenkettőt, akik a választás után vele éltek. Mondhatjuk, hogy ez volt az első szeminárium, az első nevelői közösség.

Jézus számára fontos volt a kiválasztás, hiszen látjuk, hogy egész éjjel imádkozott a kiválasztottakért, majd kellő előkészítés után küldte szét a tanítványokat. Az apostolok számára is fontos volt a képzés, így utána ők gondoskodtak az utánpótlásról.

Helyzetkép

Egész Szerbiában nincs papnevelés. Szerzetesnevelés létezik a Szabadkai Egyházmegyében, Zomborban, a horvát karmeliták noviciátusa működik itt. Szabadkán működik még ugyan a Paulinum klasszikus gimnázium, bentlakással, de ez nem papnevelő intézet.

Egyházmegyénkben jelenleg hála Istennek egy papságra készülő jelöltünk van. A papsághoz szükséges képzést külföldön kapja és végzi tanulmányait.

A szemináriumi nevelésnek életszerűnek kell lennie, hogy a fiatalok több mindent tapasztaljanak meg a valós életből még mielőtt felszentelnék őket és elkezdenék szolgálatukat.

23. Mi az előnye és mi a hátránya, ha kispapjaink külföldön tanulnak?

24. Mire kell felkészíteni a kispapokat?

25. Fogadna-e a Hivatások vasárnapján kispapot a közösségbe?

26. Milyen téren kellene, hogy a papjaink, szerzeteseink továbbképezzék magukat?

IV. ÁLLANDÓ DIAKÓNUSOK

Teológiai felvezetés

Az ApCsel 6, 1-6. tanúsága szerint az apostolok legkorábban diakónusokat szenteltek maguk mellé segítőtársaknak. A diakónusok feladata kezdetben karitatív jellegű volt: a szegények ellátása, de már az első diakónusok is részt vettek az igehirdetésben, és kereszteltek is (*ld. ApCsel 8,4-12.26-40*).

A presbyterek (papok) megjelenésével a diakónusok az egyházi rend harmadik fokozatát jelentik a püspökök és a papok mellett. Szentelés által az egyházi rend tagjaivá válnak (*vö. CIC 266. k. 1§*).

Feladatuk: az igehirdetés prédikálás és katekézis formájában, áldoztatás a misében vagy betegekknél, szentségkitétel és szentségi áldás, esketés, temetés és bizonyos szentelmények kiszolgáltatása, pl. Balázs-áldás, hamvazás, házszentelés, bizonyos tárgyak megáldása (*vö. Lumen Gentium 29,1*).

Az állandó diakonátus az ősegyházban és azután is a normális egyházi élethez tartozott. A II. Vatikáni Zsinat után újból azzá vált. Rájuk nem vonatkozik a cölibátus, ha házasságkötés után kéri a szentelést. Az Egyház törvényei szerint minimum 35 évesnek kell lennie, és megfelelő teológia képzettsége kell, hogy legyen.

Helyzetkép

Az állandó diakonátust 2003-ban vezette be a Nagybecskereki Egyházmegye. Jelenleg két nő diakónusa van az egyházmegyének, mind a ketten hitoktatók. A hitoktatás mellett, amelyet iskolában végeznek, aktívan részt vesznek az adott egyházközség életében, ahova a megyéspüspök helyezte őket. Szolgálatukhoz tartozik a liturgiában való segédkezés, szentségek (kereszttség) és szentelmények kiszolgálása, segédkezés az egyházmegye vallásos életének szebbé tételében

27. *Elfogadják-e a hívek az állandó diakónusokat (pl. diakónus temet)?*

28. *Elfogadható-e, hogy világiak (nő vagy szerzetes testvér) végeznek lelkipásztori munkát, vezetnek igeliturgiát?*

29. *Mennyire pozitív az állandó diakónusok szolgálata az egyházmegyénkben?*

V. A MEGSZENTELT ÉLET TAGJAI

Teológiai felvezetés

A szerzetesi hivatás egy nagy misztérium. Isten útjai kifürkészhetetlenek, amikor meghív valakit erre a hivatásra. Jézus miért pont azt a 12 egyszerű embert hívta meg, akiket ma apostolokként ismerünk? Mi a titok lényege, amikor valaki vállalja a hivatást?

Jézus a szerzeteseket boldogságra hívja, épp úgy, mint a házasságban élőket. A szerzetesek Krisztus követésére kapnak meghívást Isten országáért és a lelkek üdvösségéért. Nagylelkűen válaszolnak erre a hívásra, amikor a három evangéliumi tanácsot elfogadják – szegénység, tisztaság és engedelmesség – és ezeket fogadalmaikban vagy ígéreteikben közösségekben megélik.

A meghívott személy Krisztus „küldetésében jár”. Ahhoz, hogy Krisztus küldetését teljesíthesse, szükséges, hogy minél szorosabb kapcsolatba lépjen Jézussal, mind inkább hasonlítson Jézushoz, mind inkább „ismerje” Jézust.

A meghívottak küldetése a mai időkben is hasonló Keresztelő Szent Jánoséhoz, aki a népet Krisztushoz vezet. Krisztus van a középpontban, a szerzetes pedig a háttérben, hogy bemutassa Krisztust. Keresztelő Szent János mondotta: „Neki növekednie kell, nekem kisebbednem” (Jn 3,30).

Helyzetkép

Egyházmegyénkben öt szerzetesnő (Boldogasszony Iskolanővérek) és hét férfi szerzetes (négy szalézi, két jezsuita és egy verbita) él és működik. Ez a szám messze eltér attól, amire történelmileg (a nem is annyira rég múltra) vissza tud emlékezni egyházmegyénk. A kilencvenes évek háborús viharai miatt az egyházmegyét elhagyták a szlovéniai tartományhoz tartozó Irgalmas nővérek, akik évtizedeken keresztül fontos munkát végeztek közöttünk. Ugyancsak elmentek a pancsovai plébániát vezető horvát minorita szerzetesek is.

Jelenleg szerzetesnőink a plébániai munka mellett főként a leányifjúság nevelésével foglalkoznak (leánykollégium Nagybecskereken), két közösségben élnek (Nagykikinda és Nagybecskerek).

A férfi szerzeteseknél a legerősebb csoportot a négy szalézi atya képezi. Ők plébániai munkával foglalkoznak, valamint a muzslyai fiúkollégium vezetésével.

A jezsuiták két szerzetessel vannak jelen egyházmegyénkben, az egyikük pap a másik pedig segítő testvér. Mind a ketten részt vesznek az egyházmegye pasztorális munkájában.

Az egyetlen verbita szerzetes egyházmegyénkben a fiatalok pasztorációjával van megbízva, közben rendszeresen ellát egy plébániát is.

30. Látható-e a szerzetesek életén egyházmegyénkben, hogy őket Isten különösen is arra hívta, hogy Jézust követve éljenek és dolgozzanak közöttünk?

31. Mi az, amivel szerzeteseink gazdagítják egyházmegyénket és a közösségeinket?

32. Jó volna-e, ha volnának még szerzetesek egyházmegyénkben?